

[ESTUDI DE L'OBSERVATORI SOCIAL DE LA FUNDACIÓ "LA CAIXA"](#)

Quatre de cada cinc víctimes no són conscients que pateixen ciberassetjament

- Gairebé la meitat dels joves espanyols d'entre 12 i 17 anys han patit algun tipus de ciberagressió, mentre que el 9,5 %, a més, han patit ciberassetjament, segons un estudi de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa".
- Els joves amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) tenen el doble de risc de ser víctimes del ciberassetjament i, a més, les víctimes amb NESE pateixen un malestar emocional més gran, tal com constaten els investigadors Àngels Esteller Cano, Albert Flexas, Eva Aguilar Mediavilla i Daniel Adrover Roig, de l'Institut de Recerca i Innovació Educativa (IRIE), de la Universitat de les Illes Balears.
- Els joves que han patit algun tipus de conducta agressiva a través de mitjans cibernètics, com ara les xarxes socials o el correu electrònic, manifesten una simptomatologia més gran associada a la depressió, l'ansietat i l'estrès.
- Aquest projecte, seleccionat a la convocatòria per donar suport a investigacions socials sobre tecnologia i societat el 2021, de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa", ha comptat amb la participació de 2.400 adolescents espanyols que en la major part cursaven educació secundària obligatòria.

Barcelona, 4 de desembre de 2023. L'assetjament cibernètic o ciberassetjament es defineix com un comportament agressiu i intencional que es dona de manera reiterada (una o dues vegades al mes, com a mínim) contra una persona que no es pot defensar fàcilment en un context com el digital. Partint d'aquesta premissa, **quatre de cada cinc víctimes no són conscients que pateixen ciberassetjament**, segons un **estudi de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa"**.

El projecte de recerca *Els joves amb necessitats específiques de suport educatiu pateixen el doble de ciberassetjament*, de la convocatòria del 2021

per donar suport a investigacions socials sobre tecnologia i societat, també aporta una altra dada destacada: **pràcticament la meitat dels joves enquestats havia patit algun tipus de ciberagressió** durant els dos mesos previs a la seva participació en l'estudi, entenent per ciberagressió les conductes de persones que utilitzen les tecnologies de la comunicació, com ara les xarxes socials, el correu electrònic o els missatges de text, per agredir altres persones. Quan les ciberagressions compleixen uns criteris determinats, es considera que hi ha ciberassetjament.

Per arribar a aquestes conclusions, els investigadors que han liderat l'estudi, Àngels Esteller Cano, Albert Flexas, Eva Aguilar Mediavilla i Daniel Adrover Roig, de l'Institut de Recerca i Innovació Educativa (IRIE), de la Universitat de les Illes Balears, van enquestar, entre març i juny del 2022, **2.400 adolescents espanyols d'entre 12 i 17 anys**, en la major part estudiants d'educació secundària obligatòria.

L'estudi s'ha centrat a examinar de quina manera els avenços tecnològics i el creixent domini de l'entorn virtual poden influir en el ciberassetjament juvenil, **amb un interès especial en els efectes en víctimes amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE).**

Sobre aquest tema, la investigadora principal d'aquest estudi, Àngels Esteller Cano, ha explicat que «el ciberassetjament rep cada vegada més atenció entre els investigadors, però pocs estudis se centren en l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu. Aquest estudi, precisament, busca omplir aquest buit examinant la implicació i les conseqüències del ciberassetjament en joves amb algun tipus de necessitat educativa».

Les necessitats educatives específiques comprenen aspectes com discapacitats físiques, cognitives o sensorials, i dificultats de la parla, el llenguatge i la comunicació, com ara el trastorn del llenguatge o el trastorn de l'espectre autista. També s'hi inclouen els trastorns de l'aprenentatge i l'atenció, com la dislèxia o el trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH), o les altes capacitats.

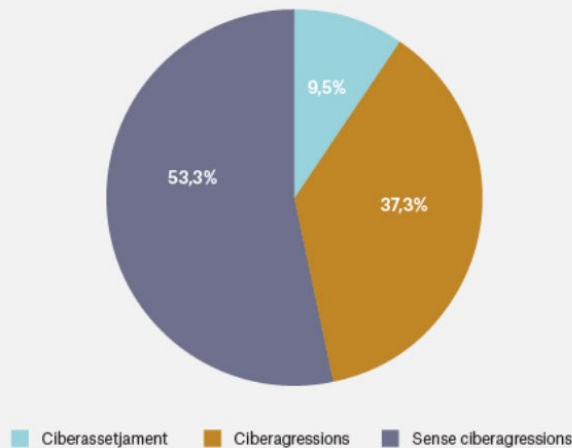
Paraules ofensives o insults per internet, la ciberagressió més freqüent

A través dels resultats de les enquestes, els investigadors han observat que **el 46,8 % dels joves manifesta haver experimentat algun tipus de violència i assetjament per mitjans cibernètics** en els últims mesos, segons s'observa al gràfic següent. En concret, el 37,3 % dels joves assegurava haver patit alguna ciberagressió de forma puntual, mentre que el 9,5 % va manifestar haver patit ciberassetjament.

Gràfic 1. **El 37,3% dels joves ha patit alguna mena de ciberagressió, mentre que el 9,5%, a més a més, manifesta haver patit ciberassetjament**

Joves que manifesten haver patit ciberagressions (ocre) i joves que pateixen ciberassetjament (blau)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades recollides a l'enquesta Cybernes.

L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

Entre les ciberagressions manifestades, s'hi inclouen rebre paraules ofensives o insults per internet (aquesta és la ciberagressió més freqüent), ser ignorat o exclòs d'alguna xarxa social o xat, o haver rebut amenaces a través de l'ordinador o el mòbil.

La percepció dels joves davant el ciberassetjament

Després de respondre el qüestionari sobre ciberagressions, els investigadors van proporcionar als joves una definició de ciberassetjament i, a continuació, se'ls va preguntar si creien que n'havien patit en els últims mesos. Només el **21 % de les víctimes va respondre que sí**.

Aquesta dada extreta de l'estudi constata que la percepció dels joves de ser assetjats és baixa, perquè **quatre de cada cinc víctimes no són conscients de patir ciberassetjament**. En qüestió de sexes, els homes manifesten una prevalença més gran de patir ciberassetjament, el 10,9 %, davant el 8 % de les dones.

«Això podria indicar diverses coses, com ara que les víctimes han normalitzat la situació, i li treuen importància, o que la seva percepció està esbiaixada per característiques personals o contextuals», afirma Albert Flexas, coautor de l'estudi.

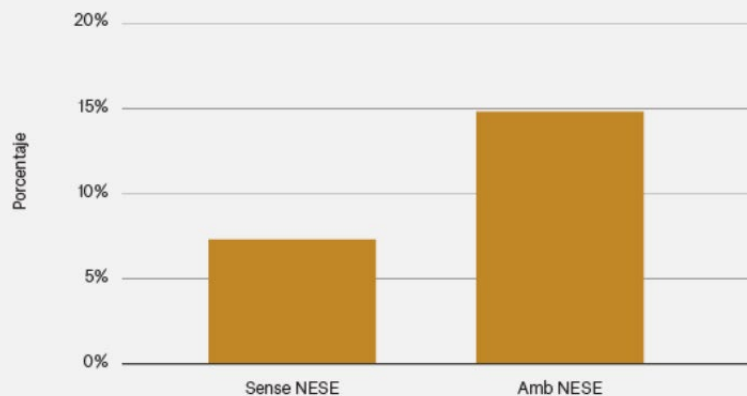

Alumnes amb NESE tenen el doble de probabilitats de patir ciberassetjament

A la fase prèvia a la recerca, els autors van observar que hi havia pocs estudis sobre ciberassetjament centrats en víctimes en entorns educatius amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE). Per això, també van analitzar aquesta variable a les respostes dels enquestats. Així, el **28,4 % de la mostra va manifestar que presentava alguna NESE**, com ara trastorn d'atenció sense o amb hiperactivitat (TDAH), trastorn del desenvolupament del llenguatge, trastorn de l'aprenentatge o altes capacitats.

En examinar específicament la implicació d'aquests joves com a víctimes de ciberassetjament, es va observar que la **probabilitat que pateixin ciberassetjament és el doble** (gairebé el 15 %) **que la dels seus companys sense NESE** (7,3 %), tal com s'observa al gràfic següent.

Gràfic 3. **Els joves amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) presenten el doble de risc de patir ciberassetjament que no els seus companys sense NESE**
Percentatge d'alumnes víctimes de ciberassetjament, amb NESE i sense

Font: elaboració pròpia a partir de les dades recollides a l'enquesta Cybernes.

L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

Indicadors de salut mental i ciberassetjament

La recerca sobre el fenomen del ciberassetjament suggereix que, de forma similar al context tradicional, **la victimització per assetjament cibernètic s'associa a múltiples conseqüències negatives**, incloent-hi el baix rendiment

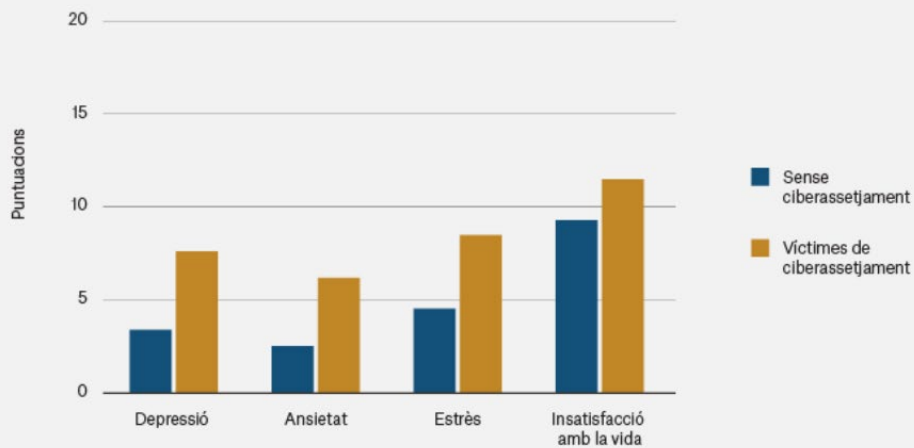
acadèmic, **les dificultats d'aprenentatge, l'ansietat, la depressió, l'abús de substàncies o l'autolesió.**

En aquest sentit, una altra de les conclusions extretes de **l'estudi de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa"** és que els joves que han mostrat senyals d'**haver patit ciberassetjament també presenten pitjors indicadors psicosocials.**

En concret, les víctimes han manifestat pràcticament el doble de simptomatologia depressiva (el 7,6 % de les víctimes, davant el 3,4 % dels joves que no han patit aquesta situació), ansiosa (el 6 %, davant el 2,5 %) i d'estrès (el 8,5 %, davant el 4,5 %). Igualment, aquests joves han mostrat un judici global més baix respecte de la satisfacció amb la seva vida. Sobre aquest punt, el 13,7 % dels joves víctimes de ciberassetjament mostren insatisfacció amb la vida, davant el 9 % dels qui no han rebut assetjament cibernètic, tal com es mostra al gràfic següent.

Gràfic 2. **Les víctimes de ciberassetjament mostren índexs més alts en depressió, ansietat i estrès, i més insatisfacció amb la vida**

Puntuacions mitjanes dels joves en els indicadors psicosocials avaluats, on les puntuacions més altes indiquen més freqüència de depressió, ansietat, estrès i insatisfacció amb la vida

Font: elaboració pròpia a partir de les dades recollides a l'enquesta Cybernes.

L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

En aprofundir en els indicadors de salut mental, els investigadors han percebut que els joves que són víctimes de ciberassetjament i, a més, tenen algun tipus de NESE, mostren pitjors resultats que les víctimes sense aquests problemes.

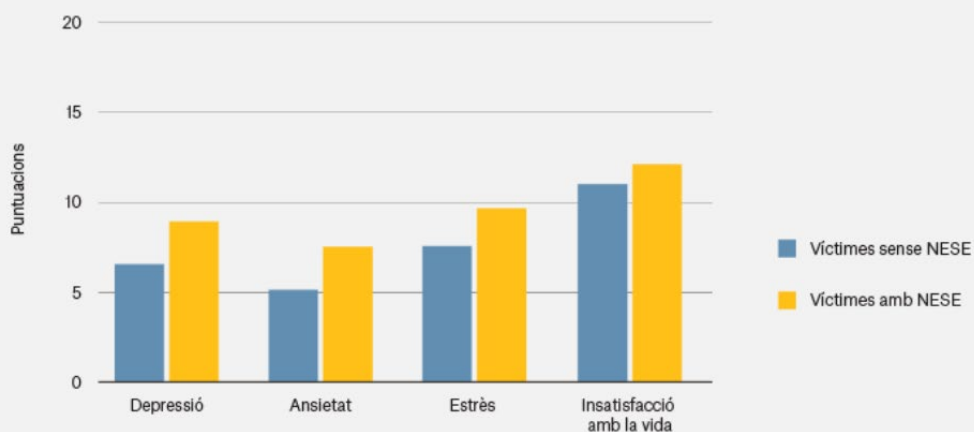
La investigadora Eva Aguilar Mediavilla, coautora de l'estudi, explica que el que «les víctimes de ciberassetjament mostrin una simptomatologia ansiosa depressiva més gran és un resultat constatat en la literatura prèvia. No obstant

això, l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'ha d'enfrontar, a més, a les dificultats en el seu acompliment educatiu, cosa que podria incrementar aquest malestar emocional».

El gràfic següent mostra que el 9 % de les víctimes de ciberassetjament amb NESE pateixen depressió, davant el 6,5 % de les víctimes sense NESE. La simptomatologia ansiosa i l'estrès arriben al 7,5 i el 9,6 %, respectivament, entre les víctimes amb NESE, davant el 5 i el 7,5 % entre les que no presenten aquestes necessitats especials. Finalment, la insatisfacció amb la vida frega el 15 % entre les víctimes amb NESE, davant l'11 % de les víctimes sense NESE.

Gràfic 4. **Les víctimes de ciberassetjament amb NESE mostren pitjors indicadors de salut mental que les víctimes sense NESE**
Puntuacions de les víctimes amb NESE i sense en les escales avaluades, on les puntuacions més altes indiquen més depressió, ansietat, estrès i insatisfacció amb la vida

Font: elaboració pròpia a partir de les dades recollides a l'enquesta Cybernes.

L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

[El suport social i la resiliència redueixen l'impacte negatiu del ciberassetjament](#)

Els autors de l'estudi de la Fundació "la Caixa" també han volgut examinar possibles solucions que redueixin les conseqüències negatives associades al ciberassetjament. Entre les possibles estratègies que poden ajudar a reduir la depressió, l'ansietat, l'estrès i la insatisfacció, se'n van identificar dues com a principals: la recerca de suport social i la capacitat de resoldre els problemes.

La primera pot suposar des de demanar consell i rebre ajuda d'un familiar o amic, fins a parlar amb un docent per compartir la situació i la inquietud generada. Pel

que fa a la segona opció, la resiliència, es refereix a pensar en solucions amb les quals superar el problema i evitar que torni a succeir. Al contrari, els investigadors no consideren efectives les estratègies d'evitació, com ara distanciar-se de la situació, fer com si no passés res o negar-se a pensar-hi.

En aquest sentit, Àngels Esteller, coautora de l'estudi de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa", posa en valor la importància de la prevenció: «Som davant les terribles conseqüències a escala psicològica i social que té el ciberassetjament. Per tant, cal prioritzar les mesures de sensibilització i conscienciació per evitar que qualsevol nen o adolescent hagi de passar per això».

D'altra banda, l'investigador Daniel Adrover destaca el paper de les famílies i del centre educatiu, i sosté: «Les famílies i institucions hem de treballar plegades per ensenyar (i aprendre) a comunicar les situacions d'assetjament i ciberassetjament, i facilitar eines que permetin entendre la situació i enfrontar-s'hi amb garanties de superar-la». «Entre altres coses, és essencial comptar amb un protocol d'actuació i intervenció davant situacions d'assetjament i ciberassetjament escolar, i actuar d'acord amb aquest», conclou.

L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa"

La voluntat de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" és aportar diagnòstics sobre la realitat social en les àrees de coneixement relacionades amb els grans àmbits d'actuació de la Fundació "la Caixa": social, educatiu, cultural i de recerca.

Més informació:

Departament de Relacions amb els Mitjans de la Fundació "la Caixa"

Marta Sánchez: marta.sanchez@fundaciolacaixa.org / +34 618 254 117

[@FundlaCaixaCAT](#)